Josefa Agustí Pujol més coneguda com la 'Pepita del Llum'

Besalú, Vila Comtal | 28/10/2016 | 00:54

La Pepita es mou a poc a poc, li fan mal les cames, però no us deixeu enganyar, el seu cap és ben despert. Sovint darrera de les seves frases s'amaga una ironia i algun rodolí. Un humor agut que s'acompanya de benèvoles rialles

Avui coneixeré de més a prop a la Pepita. Una dona que em trobo sovint. Ella està al bell mig de la vila comtal, en una plaça que ha vist com el seu nom ha anat evolucionant i s'ha adaptat al pas del temps: plaça de la Constitució, de la República, Major, de la Llibertat...

M'envaeix un profund respecte. Cadascú dels avis i àvies que m'obren les seves portes m'ajuden a entendre millor la història des de la seva realitat. Unes portes que no són únicament físiques, quan entro a les seves llars, sinó també emocionals, quan m'ofereixen els seus records.

M'acosto a un estrat de la història de Besalú i la comarca que es va sedimentar fa més de 80 anys. Un exercici en què, moltes vegades, has de trencar idees preconcebudes i oblidar els espais que trepitges perquè ara són així però en un passat pot ser ni existien.

La Pepita va néixer a Sant Ferriol el 25 de maig de 1935. Era dissabte i ella era aliena a conèixer que va passar el dia del seu aniversari. Un jove i desconegut atleta negre que treballava en una benzinera assolia, en tan sols 45 minuts, quatre records mundials i es guanyava la plaça a les olimpíades de Berlin. Es tractava de Jesse Owens que acabaria desacreditant les teories d'un Hitler que volia demostrar amb aquella cita mundial la supremacia ària.

Però aquesta data històrica quedava molt lluny de la realitat que ella vivia. La Pepita no va conèixer a les seves iaies, la Rita i la Francisca. Els seus avis es deien Josep. Filla d'en Llorenç i la Magdalena tenia una germana més petita, la Maria. Es va casar amb en Pere Hurtós i Planagumà quan tenia 19 anys i van tenir un fill, en Roman. En Roman casat amb la Dochi Amadeu Garcia tenen al Marc i la Laura.

Què recordes de quan eres petita?

Jo vaig néixer a Sant Ferriol de Baix (emfatitzant de baix, com allunyant-se del santuari), vivia al Molí Nou.

Va ser una època dura. Abans de complir un any el meu pare va haver de marxar per lluitar a la Guerra Civil. Era tendre i petita però podia sentir les bombes. L'únic que podia fer era amagar-me al bosc i mossegar un bruc. Deien que així no es crebaven les orelles (els timpans).

Un cop acabada la guerra el meu pare va tornar i vaig poder anar a l'escola d'Argelaguer per la seva proximitat a la nostra masia. Més endavant amb les monges de Besalú.

Recordo que per anar al col·legi d'Argelaguer cada dia anava a peu. Era un recorregut per corriols que havia de fer sola.

(És aleshores que somriu i els ulls se li fan grans de cop. De sobte alguna cosa li ha vingut al cap) Però... Espera!, tenia un gos que m'acompanyava cada dia. Ell venia a l'escola i quan arribàvem a la porta del col·legi tornava tot sol cap a casa. Em feia sentir segura i així els pares sabien que havia arribat sense problemes.

La meva mare treballava a casa i el meu pare feia anar les màquines del llum. Els amos del Molí Nou eren els Bassols i al costat de casa hi havia com una petita central amb instal·lacions que

donaven llum a tota la zona.

Durant una temporada van venir uns operaris a fer obres al Molí Nou. Recordo un bilbaí amb qui sempre anàvem de brega perquè no li entenia quan parlava. Només sé que els havia de portar el dinar des d'Argelaguer i així va ser com vaig tenir una bici. Una bicicleta que em van comprar el bilbaí i els seus companys.

També recordo l'aiguat de l'any 1940. Un aiguat que va afectar tota la Garrotxa i alguna altra comarca. A punt entràvem a la tardor i un bon dia va començar a ploure moltíssim. Nosaltres vivíem entre el riu Fluvià i el riu Burró. Aquest últim és més petit però aquell dia les pluges van fer que tots dos arribessin amb un cabal esgarrifós.

Davant de casa i la central hi havia una placeta que es va enfonsar per la força de l'aigua. Es va crear un gran clot que va fer impossible entrar per la porta de casa. La meva germana petita tenia mesos i estava a dins. Els veïns van arriscar la vida enfilant-se per la teulada i fent-hi un ampli forat per poder treure-la des d'allà dalt.

Hi va haver grans destrosses materials, d'edificis... però la pitjor part se la va emportar el bestiar al qual no vam poder ajudar.

Ara cada vegada que sento una tempesta m'arronso, faig un sospir, i no puc evitar tenir por.

La vida en una masia era solitària? Tenies amics?

El cert és que a la vora vivíem uns quants nens i tots ens feien molt. Un altre episodi dur de la meva vida va ser anant a jugar al bosc amb l'Esteve d'en Burró (nom que rebia per la casa on vivia) i uns amics. Ell es va trobar a terra un objecte arrodonit que tenia una anella. En estirar d'aquesta anella l'objecte va explotar. L'Esteve va perdre alguns dits i jo només puc pensar que tots podíem haver perdut la vida. Érem petits i no sabíem que el meu amic havia trobat una granada.

Després de l'escola com va ser la teva vida?

Al fer-me més gran vaig començar a treballar de cosidora a Argelaguer. Allà vaig conèixer al que seria el meu home, en Pere. En Pere era paleta però en casar-nos va venir a treballar a casa d'electricista.

Per aquell temps el meu pare es va convertir en alcalde de Sant Ferriol i va ser d'aquesta manera durant molts anys.

Com anècdota t'explicaré que en aquell temps per l'Aplec de Sant Ferriol, diada de celebració en què ens trobaven gran part dels veïns, es feia un acte que tots esperàvem amb il·lusió i ara s'ha perdut.

Es tractava de la Subhasta del Tortell. Era un dolç fantàstic que el meu pare encarregava expressament per aquell dia a algun flequer de Besalú. Crec que encara puc flairar la matafaluga, una herba que li deixava un gust exquisit. Durant la diada tothom oferia diners per emportar-s'ho a casa però el meu pare sempre pujava més que ningú i sempre s'ho duia davant

de les queixes d'algun veí.

Què recordes de la teva vida amb en Pere?

Ens van casar quasi per sorpresa el 28 de desembre de 1954, ja que l'enllaç estava pensat per un any després. Ni que fos com una innocentada. La gent es pensava que em casava embarassada, però aquestes que més en parlaven, sé del cert que es van casar en estat de bona esperança.

Mira!, Laura, El meu bateig va ser a Sant Vicenç de Besalú, la meva comunió a Argelaguer i el meu casament al monestir de Sant Pere.

Vam venir a viure a Besalú després d'un any perquè buscaven a algú per treballar i controlar els comptadors de la llum. Entre la feina del meu pare i la del meu home em van posar un motiu: la Pepita del Llum.

El nostre viatge de noces ens va portar a Lleida on vam viure 8 dies de temporal i és que no van poder veure el sol per enlloc.

"Amb les aigües dels Rajolins tot va a dins", i el nostre fill, en Roman, va néixer 5 anys després. Ha de ser que per això vaig quedar en estat, va riure. (L'abastiment de l'aigua potable que arribava, i encara ara, al municipi de Besalú prové dels Rajolins de Beuda).

Ara trobo molt a faltar al meu home. Ell va morir l'any 1972 en un accident laboral. En Pere va morir electrocutat quan tenia uns de 37 anys.

Ja abans de néixer en Marc jo regentava una botiga aquí a casa. Estava situada davant de l'actual Ajuntament en plena plaça major del poble.

Aquí podies comprar de tot i era Can Mai Tanquis, ja que obria de dilluns a diumenge. Bombetes, joguines, cassoles, ansats, llibretes... Els viatjants venien de Girona i Figueres i em proveïen de coses sense moure'm del poble.

De la plaça Major recordo que el terra tenia un empedrat molt pobre, una 'farola' al mig i fins i tot un pou. Aquí es ballaven sardanes i els dimarts es feia el mercat setmanal. Allà al Bar Miqwash hi havia una carnisseria, el que ara és Ca l'Estarriola era un establiment on es venia peix, una botiga de queviures a l'actual mobles Iglesias i on ara venen loteria hi havia un sastre.

I que m'expliques d'ara?

Ara tinc 81 anys i sembla que ho arreplego tot. (Aleshores riu i després se li enlloren els ulls). Començo a perdre visió i això em dóna inseguretat. Les meves cames ja no són les que eren però m'he proposat un repte. Cada dia miro de sortir una mica a passeig, cada dia més lluny. Ara que arribo a Cal Tit aviat arribaré fins a la farmàcia.

Ara estic cansada, Laura. T'ensenyaré unes quantes fotos, veuràs el tortell de Sant Ferriol i la meva botiga.

I així remenant calaixos i obrint petites carpetes revivim nous i vells records. Trossets petits de la seva vida, a salts en el temps, tal com venen les fotos. No hi ha un ordre concret però tots i cadascú d'ells estan carregats d'emotives vivències.

Autor: Laura R. Grau/GN

https://gironanoticies.com/noticia/40633-josefa-agusti-pujol-mes-coneguda-com-la-pepita-del-llum.htm